

ضرورت توسعه دانش مدیریت پروژه

تکراری در پروژه‌ها، اساس یگانگی و منحصر به فرد بودن آنها را دستخوش تغییر و تزلزل نمی‌کند. هر پروژه، دارای تسهیلات اختصاصی منحصر به فرد، صاحبان متفاوت، طراحی منحصر به فرد، مکان اجرای متفاوت، پیمانکاران مختلف و موارد متفاوت دیگر خاص خود است.

در کشور ما اکثر پروژه‌ها در تحقق اهداف خود با مشکلات گوناگون مواجه می‌شوند و اتمام آنها در چارچوب‌های زمان، هزینه، مشخصات فنی و کیفی مصوب، به دشواری حاصل می‌گردد. مدیریت پروژه، بابه کار بستن دانش، مهارت‌ها، ابزار و تکنیک‌های مرتبط با فعالیت‌های یک پروژه در صدد رسیدن به اهداف پروژه است. مدیریت پروژه یک روش مدیریتی است که

شرکت یا سازمان را به سوی یک موقعیت منحصر به فرد هدایت می‌کند و بیان می‌دارد که از چه منابعی یا چه مهارتی، چقدر و چگونه برای رسیدن به هدف، باید استفاده کرد. برای این که یک مدیر پروژه بتواند

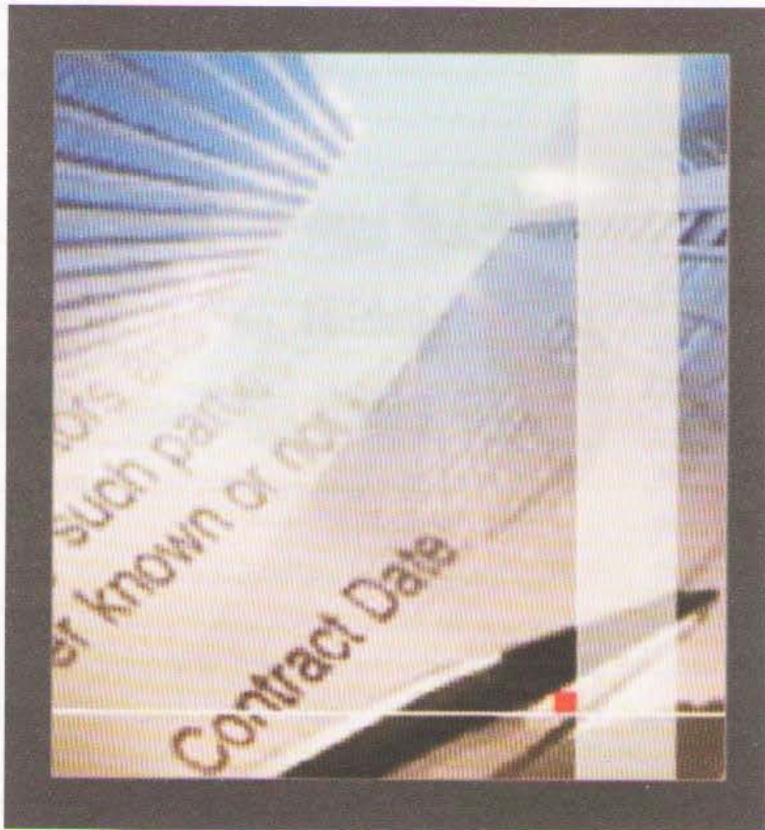
باشد و یا هنگامی که مشخص شود اهداف پروژه قابل حصول نبوده و بایستی پروژه خاتمه یابد. ویژگی موقتی بودن پروژه لزوماً به معنی کوتاه بودن دوره زمانی اجرای آن نیست بلکه بسیاری از پروژه‌ها طی سال‌های طولانی به نتیجه می‌رسد اما به هر حال

در همه موارد، مدت پروژه محدود است و پروژه‌ها فعالیت‌های همیشگی و دائمی نیستند. یک پروژه به این دلیل منحصر به فرد تلقی می‌گردد که شامل انجام اموری است که قبلاً به اجرا در نیامده‌اند. حضور اجزا و عناصر کاری

در کشور ما پروژه‌ها از مهمترین ابزار و اسباب تحقق رشد و توسعه به شمار می‌روند. دولت از طریق اجرای طرح‌ها و پروژه‌های صنعتی، عمرانی و اجتماعی به دنبال تحقق اهداف اقتصادی و اجتماعی است. پروژه‌های بزرگ صنعتی، عمرانی و توسعه‌ای باید با هزینه‌های کمتر و به موقع انجام شوند تا در موفقیت دولت تاثیر لازم را داشته باشند. با توجه به کارایی و اثربخشی بسیار دانش مدیریت پروژه، می‌توان با استفاده از آن برای تحقق سریع‌تر و مطلوب‌تر اهداف برنامه‌های توسعه، گام برداشت. به این منظور توسعه دانش و مهارت‌های مدیریت پروژه بین متخصصان و مدیران پروژه ضروری به نظر می‌رسد.

بنابراین تعاریف علمی، پروژه فعالیت موقتی است که برای ایجاد یک محصول یا خدمت منحصر به فرد انجام می‌شود. منظور از موقتی بودن آن است که هر پروژه تاریخ شروع و پایان مشخصی دارد زمانی یک پروژه به پایان می‌رسد که به اهداف از پیش تعیین شده نائل آمده

پروژه را به نحو صحیح اجرا کنند باید قابلیت‌های خود را در حوزه‌های مختلف دانش مدیریت پروژه توسعه دهد و برای استقرار این دانش برنامه اجرایی داشته باشد. دانش مدیریت پروژه در بردارنده شیوه‌های سنتی ثابت شده‌ای است که به صورت فراگیر به کار گرفته می‌شود و همچنین شامل علوم ابتکاری و شیوه‌های پیشرفته‌ای است که پیش از این، دامنه استفاده از آنها محدودتر به نظر می‌رسید. حوزه‌های دانش مدیریت پروژه، این دانش را به کمک فرایندهای تشکیل دهنده آن توصیف می‌کند. این فرایندها در حوزه‌های تخصصی متعدد، شامل مدیریت یکپارچگی پروژه، مدیریت محدوده پروژه، مدیریت زمان پروژه، مدیریت هزینه پروژه، مدیریت کیفیت پروژه، مدیریت منابع انسانی پروژه، مدیریت ارتباطات پروژه، مدیریت ریسک پروژه و مدیریت تدارکات پروژه، مدیریت زیست محیطی پروژه و... سازماندهی شده‌اند.

برای تکمیل موفق یک پروژه لازم است تمام فرایندهای مختلف دانش مدیریت پروژه با یکدیگر در تعامل باشند. هر فرایند بر حسب نیازمندی‌های پروژه ممکن است تلاش یک یا چند فرد و یا گروه را متوجه خود سازد. عموماً هر یک از این فرایندها، حداقل یک بار در هر فاز پروژه به اجرا در می‌آیند.

بر اساس آمارهای سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، مدت زمان متوسط اجرای پروژه‌های توسعه و عمرانی حدود سه برابر میانگین استاندارد جهانی است. به دلیل افزایش زمان اجرای طرح‌ها، هزینه اجرا تا حدود دو برابر بیش از میانگین، قابل قبول است.

بررسی‌ها نشان می‌دهد یکی از مهمترین دلایل وجود این وضع، فقدان سیستم مدیریت علمی پروژه‌ها و عدم استفاده از ابزارهای دانش مدیریت پروژه است. توسعه دانش و مهارت‌های مدیریت پروژه بین متخصصان و مدیران پروژه می‌تواند مشکلات بسیاری را حل کرده و عناصر لازم را برای اجرای موفقیت‌آمیز پروژه، به‌طور صحیح در کنار هم قرار دهد و نیازهای یک مدیر موفق را با توجه به شرایط جاری، برآورده سازد.

ذکر این نکته ضروری به نظر می‌رسد که علاوه بر کسب دانش مدیریت پروژه باید در زمینه فرهنگی، تکنولوژیکی و اجرایی پروژه‌ها نیز، اقدامات لازم انجام پذیرد. فراگیری دانش مدیریت پروژه آمیخته‌ای از مسایل تکنولوژیکی، مدیریتی، فرهنگی و دانش فنی است. ایجاد زمینه‌های پیاده‌سازی دانش

مدیریت پروژه در کشور برای بالابردن کارایی و اثربخشی این دانش نکته‌ای است که باید مورد توجه قرار گیرد.

امروزه سازمان‌های بزرگ به اهمیت علم و هنر مدیریت پروژه پی برده‌اند و حتی اگر فعالیت‌های جاری آنها انجام پروژه نباشد، به‌گونه‌ای این مفهوم را در کارهای جاری خود وارد کرده‌اند و مجموعه فعالیت‌هایشان به صورت پروژه، برنامه‌ریزی، انجام و کنترل می‌شود. خوشبختانه در کشور ما و به‌ویژه در بخش صنعت نفت نیز تلاش‌هایی چشمگیر برای دستیابی به دانش آکادمیک و نگاه علمی به مدیریت پروژه، آغاز گردیده است. انتظار می‌رود این دانش نه تنها در سطح کلان بلکه در سطح خرد نیز به‌کار گرفته شود و بارش و توسعه آن موفقیت‌های حاصله دوچندان گردد. ■

شماره ۳۴ - مرداد ۱۳۸۴